

การพัฒนาเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนการแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหารใน จังหวัดยโสธร

The development of network community enterprises and processing food and product community enterprises in yasothon province

สุปราณี ระวังดี^{1*}, เบนจามาต อยู่ประเสริฐ^{1*} และ บำเพ็ญ เขียวหวาน^{1*}

Supranee Rawangdee^{1*}, Benchamas Yooprasert^{1*} and Bumpen Keowan^{1*}

บทคัดย่อ: การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1)สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของกรรมการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนการแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร (2)การดำเนินงานของกลุ่ม (3)ปัจจัยเงื่อนไขที่มีผลต่อการพัฒนาเครือข่ายกลุ่ม (4)แนวทางพัฒนาเครือข่ายกลุ่ม (5)ปัญหาและข้อเสนอแนะในการพัฒนาเครือข่าย จากการศึกษพบว่า คณะกรรมการกลุ่มมีอายุเฉลี่ย 48.12 ปี มีการรับรู้ข่าวสารจากสื่อบุคคล โดยรับรู้จาก ผู้นำหมู่บ้าน ประกอบอาชีพทำนาเป็นหลัก มีรายได้ครัวเรือนเฉลี่ย 56,395.83 บาท/ปี รายได้ส่วนใหญ่มาจากการทำนา การก่อตั้งกลุ่มเกิดจากผู้นำชุมชนและการส่งเสริมจากหน่วยงานของรัฐบาลที่มาจากทุนเกิดจากทรัพยากรของชุมชน ใช้วัตถุดิบที่มีในท้องถิ่น ปัจจัยเงื่อนไขที่ก่อให้เกิดเครือข่ายมีผลระดับมากทั้งในด้านการจัดการเครือข่าย ด้านนโยบาย และด้านการปฏิบัติงานตามโครงการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนของเจ้าหน้าที่แนวทางพัฒนาเครือข่าย ได้แก่ ระยะเวลาเตรียมการ ระยะเวลาก่อตั้ง ระยะดำเนินการกิจกรรม และระยะขยายเครือข่าย ปัญหาที่พบคือ กลุ่มไม่สามารถรวมตัวกันจัดตั้งเป็นเครือข่ายได้ต้องมีเจ้าหน้าที่ของรัฐช่วยประสานงานอย่างต่อเนื่อง

คำสำคัญ: เครือข่ายวิสาหกิจชุมชน, การแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร

ABSTRACT: The objectives of this study were (1)to study social and economic state of committee of community enterprise groups (2)to study their opinions on the operation of the community enterprise groups; (3)to study their opinions on factors affecting the development of the community enterprise group network; (4)to study their opinions on guidelines for developing the community enterprise group network (5)to study their problems and suggestions on the development of the community enterprise group network. The findings of this study were as follows the average age of the studied committee was 48.12 years. They had been transferred information on the community enterprise groups from personal media such as village leaders. Their main occupation was a farmer. The average of their family income was 56,395.83 baht/year. the community enterprise groups were formed by community leaders. Most of their capital was derived from community resources, local wisdom. The Committee has agreed that the major factors affecting the development of the Community Enterprise. The Committee Members have agreed to develop the Enterprise in phases. Problems faced were; Group was not able to come together to form the Network.

Keywords: Network community enterprises, Processing food and Product

¹ แขนงวิชาส่งเสริมการเกษตร สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

Agricultural Extension and Development School of Agriculture and Cooperatives SukhothaiThammarathirat Open University

* Corresponding author: supraneesugar@gmail.com

บทนำ

ในช่วงปี 2540 ที่ผ่านมามีประเทศไทยได้รับผลกระทบจากวิกฤติการณ์การเงินในเอเชียและมีผลกระทบถึงหลายประเทศในเอเชีย รวมถึงประเทศไทยด้วย ดังนั้นแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 จึงได้มีแผนกำหนดที่จะพัฒนาประเทศที่มีจุดมุ่งหมายในการแก้ปัญหาความยากจน และยกระดับชีวิตคนส่วนใหญ่ของประเทศซึ่งส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางการเกษตรเพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนและความอยู่ดีมีสุขของคนไทย ภายใต้แนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และมีผลสืบเนื่องมาสู่แผนพัฒนาเศรษฐกิจฉบับที่ 11 ในด้านการสร้างความเข้มแข็งภาคการเกษตรจึงมีการกำหนดพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548 โดยวิสาหกิจชุมชนจะดำเนินการในรูปแบบคลอบคลุมกิจกรรม การแปรรูป การพัฒนาผลิตภัณฑ์จากทรัพยากร ภูมิปัญญา และผลผลิตของชุมชน เพื่อเกิดการพึ่งพาตนเองและเพิ่มมูลค่าผลผลิตทางการเกษตร รวมถึงการสร้างองค์กรชุมชน/เครือข่ายองค์กรชุมชน สำนักงานเกษตรจังหวัดยโสธรและหน่วยงานภาคีที่เกี่ยวข้องได้มีการพัฒนาและประเมินศักยภาพกลุ่มวิสาหกิจชุมชนอย่างต่อเนื่อง มีแนวทางในการส่งเสริมเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนอย่างครบวงจร โดยมีเป้าหมายที่จะพัฒนาวิสาหกิจชุมชนที่มีการประเมินศักยภาพในระดับดี การศึกษาครั้งนี้จึงมุ่งศึกษากลุ่มวิสาหกิจชุมชนการแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร จังหวัดยโสธร ในด้านสังคมและเศรษฐกิจของคณะกรรมการกลุ่ม การดำเนินงาน บัญชีเงื่อนไข ที่มีผลต่อการพัฒนาเครือข่ายกลุ่ม แนวทางพัฒนาเครือข่ายกลุ่ม ปัญหาและข้อเสนอแนะ ซึ่งในดำเนินงานของกลุ่มยังขาดการบูรณาการร่วมกัน มีลักษณะต่างคนต่างทำ ไม่มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและวัตถุดิบในการแปรรูป

วิธีการศึกษา

ทำการสุ่มแบบเจาะจง (purposive sampling) เลือกเก็บข้อมูลจากกลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหารจังหวัด ที่ได้รับการประเมินในระดับดี 48 กลุ่ม ในปี 2556 และเจาะจงเลือกคณะกรรมการกลุ่ม ประกอบด้วย ประธาน รองประธาน เลขานุการ เหรัญญิก และประชาสัมพันธ์ จำนวน 240 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structure Interview) ประกอบด้วยคำถามแบบปลายปิด (Close-ended question) และคำถามปลายเปิด (Open-ended question)

ผลการศึกษา

1. **สภาพพื้นฐานทางสังคม และเศรษฐกิจของคณะกรรมการวิสาหกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดยโสธร** คณะกรรมการกลุ่ม มีอายุเฉลี่ย 48.12 ปี ส่วนใหญ่จบมัธยมศึกษาตอนปลายเกือบทั้งหมด มีสถานภาพสมรส มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 3.37 คน ต่อครัวเรือน เกือบครึ่งเป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน มีตำแหน่งในชุมชนคือเป็นกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ได้รับข้อมูลข่าวสารในเรื่องวิสาหกิจชุมชนจากผู้นำชุมชนในระดับมาก ได้รับความรู้จากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในระดับปานกลาง โดยรับจากสื่อวิทยุโทรทัศน์ และสื่อที่ได้รับความรู้ข้อมูลที่น้อยที่สุดคือหนังสือพิมพ์

2. **สภาพทางเศรษฐกิจของคณะกรรมการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนคณะกรรมการวิสาหกิจชุมชน** คณะกรรมการกลุ่มมีอาชีพหลักคือการทำนา มีแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 2.95 คน รายได้ส่วนใหญ่มาจากการทำนา 20,000-200,000 บาทต่อปี และมีรายได้จากการร่วมกิจกรรมกลุ่มสูงสุด 7,500 บาทต่อเดือน รายได้ครัวเรือนสูงสุด 200,000 บาท ส่วนรายจ่ายภาคเกษตรในครัวเรือนจากการทำนา เฉลี่ย 20,675 บาท และคณะกรรมการเกือบทั้งหมดกู้ยืมเงินจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร เฉลี่ย 49,196 บาท

3. ความคิดเห็นของคณะกรรมการต่อการดำเนินงานกลุ่มวิสาหกิจชุมชน คณะกรรมการกลุ่มเห็นว่า การก่อตั้งกลุ่มเกิดจากผู้นำชุมชนและการส่งเสริมจากหน่วยงานภาครัฐทุนส่วนใหญ่เริ่มมาจากทรัพยากรและใช้วัตถุดิบของท้องถิ่น แหล่งงบประมาณส่วนใหญ่มาจากการกู้ยืมจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สินค้ามีการฝากขายร้านค้าชุมชนมากที่สุด การจัดสรรผลประโยชน์มีการจัดสรรตามจำนวนหุ้น

4. ความคิดเห็นคณะกรรมการต่อปัจจัยเงื่อนไขที่มีผลต่อการพัฒนาเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหารจังหวัดยโสธร ความคิดเห็นถึงปัจจัยด้านการจัดการเครือข่าย มีผลระดับมาก ได้แก่ เรื่องการมีศูนย์เครือข่าย การกำหนดเป้าหมาย การมีกิจกรรมพบปะ ปัจจัยด้านนโยบายมีผลระดับมาก ได้แก่ การส่งเสริมความเข้มแข็งด้านการผลิต ด้านการสนับสนุนจากหน่วยงานราชการให้สินเชื่อ/ให้ความรู้กับกลุ่ม ปัจจัยด้านการจัดการเครือข่าย มีผลระดับมาก ได้แก่ สามารถแก้ไขปัญหาได้เมื่อสมาชิกกลุ่มมีปัญหา และการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจแก้ปัญหา และ ปัจจัยด้านสมาชิกที่เข้าร่วมโครงการ มีผลระดับปานกลาง ได้แก่ สมาชิกมีความสนใจให้มีส่วนร่วมในกิจกรรม ด้านความสนใจของสมาชิกในการเข้าร่วมประชุม ด้านความสนใจของสมาชิกในการรับการถ่ายทอดความรู้ในกิจกรรมแปรรูป การให้มีส่วนร่วมในการเก็บเงินเข้ากองทุน การยอมรับเงื่อนไขการใช้ประโยชน์จากกองทุน ปัจจัยด้านการปฏิบัติงานตามโครงการ มีผลระดับมาก ได้แก่ ความสามารถในการแก้ปัญหาให้กลุ่มและสมาชิก และการให้ข้อมูลข่าวสารแก่สมาชิกอย่างสม่ำเสมอ ปัจจัยด้านผลประโยชน์ที่ได้รับ มีผลระดับปานกลาง ได้แก่ ความรู้ที่ถูกต้องมีผลต่อการพัฒนาเครือข่าย ความมีชื่อเสียงด้านการแปรรูปมีผลต่อการพัฒนาเครือข่าย การมีรายได้มีผลต่อการพัฒนาเครือข่าย การปรับปรุงคุณภาพของผลผลิตมีผลต่อการพัฒนาเครือข่าย การลดต้นทุนของการผลิตมีผลต่อการพัฒนาเครือข่าย ปัจจัยด้านการตลาด มีผลระดับปานกลาง ได้แก่ การที่สินค้ามี

คุณภาพมีผลต่อการพัฒนาเครือข่าย สินค้าตรงตามความต้องการของตลาดมีผลต่อการพัฒนาเครือข่าย การวางแผนด้านการตลาดสอดคล้องกับตลาดมีผลต่อการพัฒนาเครือข่าย

5. ความคิดเห็นของคณะกรรมการต่อแนวทางการพัฒนาเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร จังหวัดยโสธร จากการศึกษาพบว่าความคิดเห็นต่อการพัฒนาเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนใน 4 ระยะ มีดังนี้ ระยะเตรียมการ/ก่อเกิด คณะกรรมการกลุ่ม เห็นด้วยกับแนวทางการพัฒนาเครือข่ายในระยะนี้ในภาพรวมในระดับปานกลาง ในประเด็น การประชาสัมพันธ์ให้เกษตรกรทราบถึงการรวมตัวเป็นเครือข่าย การมีกิจกรรมให้เกษตรกรมาพบปะทำความรู้จักกัน การมีการกำหนดการประชุมชี้แจงเรื่องเครือข่ายและการส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลเบื้องต้น ระยะก่อตั้ง คณะกรรมการกลุ่ม เห็นด้วยกับแนวทางการพัฒนาเครือข่ายระยะนี้ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ในประเด็น สมาชิกมีการกำหนดเป้าหมายการพัฒนาเครือข่ายร่วมกัน การคัดเลือกกรรมการบริหารเครือข่าย การร่วมกันกำหนดเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนระดับ การจัดประชุมให้สมาชิกเครือข่ายได้พบปะแลกเปลี่ยนกันสม่ำเสมอ การจัดทำระเบียบข้อบังคับเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน ระยะดำเนินกิจกรรม คณะกรรมการกลุ่มเห็นด้วยกับแนวทางการพัฒนาเครือข่ายระยะนี้ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ในประเด็น สมาชิกเครือข่ายมีการประชุมร่วมกันสม่ำเสมอ สมาชิกเครือข่ายกำหนดเป้าหมายเครือข่ายร่วมกัน กำหนดแผนยุทธศาสตร์ดำเนินงานของเครือข่าย ดำเนินกิจกรรมตามแผนที่กำหนดร่วมกัน มีการสนับสนุนทรัพยากรซึ่งกันและกัน มีการสรุปและประเมินผลการดำเนินงาน จัดให้มีการติดต่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารอย่างต่อเนื่องมีการเพิ่มพูนความรู้สมาชิกเครือข่าย ระยะขยายเครือข่ายคณะกรรมการกลุ่มเห็นด้วยกับแนวทางการพัฒนาเครือข่ายในระยะนี้ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ในประเด็น มีการติดต่อเชื่อมโยงด้านบริหารงานองค์กร มีการติดต่อเชื่อมโยงด้านการวางแผน ติดต่อเชื่อมโยงด้านการวางแผนวางแผนการดำเนินงานของ

กลุ่ม ติดต่อเชื่อมโยงด้านการบริหารการตลาด มีการติดต่อด้านการจัดการความรู้ ติดต่อเชื่อมโยงด้านกระบวนการจัดสินค้าและบริการ มีการจัดกิจกรรมให้สมาชิกได้พบปะ มีการประชุมสัญจร มีการสร้างแรงจูงใจเพื่อเกิดการเป็นเครือข่าย มีการสนับสนุนทรัพยากรซึ่งกันและกันในสมาชิกเครือข่าย ให้ความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาต่างๆในเครือข่าย การสร้างผู้นำรุ่นใหม่เพื่อสืบทอดการบริหารงานของเครือข่าย และมีการติดต่อเชื่อมโยงด้านการบริหารสมาชิกระดับน้อย

สรุปและวิจารณ์

1. สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหารจังหวัดยโสธร สมาชิกส่วนใหญ่มีอายุเฉลี่ย 48.12 ปี ซึ่งเป็นวัยที่กำลังมีความกระตือรือร้นในการทำงาน ส่วนใหญ่จบระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มีระดับความรู้ที่ง่ายต่อการส่งเสริม สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ศิริลักษณ์ (2550) ที่ศึกษาความคิดเห็นของสมาชิกเกี่ยวกับการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน ในอำเภอดอนเจดีย์ จังหวัดสุพรรณบุรี พบว่าสมาชิกมีอายุเฉลี่ย 47.13 ปี แต่มีความขัดแย้งกันในระดับการศึกษาที่พบว่าระดับการศึกษาส่วนใหญ่จบประถมศึกษาตอนปลาย ซึ่งในปัจจุบันรัฐบาลให้ความสำคัญในเรื่องของการศึกษา และสถานศึกษา มีการส่งเสริมในเชิงรุกให้โอกาสกับผู้นำชุมชน และประชาชนทั่วไปให้มีความรู้และวุฒิการศึกษาเพิ่มมากขึ้น ผลการศึกษาพบว่าคณะกรรมการกลุ่มมีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากผู้นำชุมชนในระดับมาก รองลงมาจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร และจากสื่อวิทยุโทรทัศน์ในระดับปานกลาง และน้อยที่สุดจากหนังสือพิมพ์ขัดแย้งกับผลการวิจัยของ ศิริลักษณ์ (2550) พบว่า การรับรู้ข่าวสารได้รับจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรมากที่สุด รองลงมาคือการรับรู้ข่าวสารจากผู้นำชุมชน ทั้งนี้เนื่องจากในปัจจุบันการทำงานของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรมีมาก เนื่องจากต้องทำงานตามนโยบายเร่งด่วนของรัฐบาล อีกทั้งตำแหน่ง

เจ้าหน้าที่เทคนิคการเกษตรที่เคยรับผิดชอบในเรื่องส่งเสริมกลุ่ม และสถาบันเกษตรกรโดยตรงไม่มีการเผยแพร่ข่าวสาร และการประชาสัมพันธ์จากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรจึงไม่รวดเร็วเท่าที่ควร แต่เป็นการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ในรูปแบบตัวแทนคือผู้นำหมู่บ้าน อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน คณะกรรมการศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีประจำตำบลแทน

2. การดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหารจังหวัดยโสธร จากการศึกษพบว่า การก่อตั้งกลุ่มเกิดจากผู้นำชุมชนมากที่สุด รองลงมาเกิดจากการส่งเสริมจากหน่วยงานภาครัฐ จะเห็นว่าปัจจุบันผู้นำมีบทบาทในการพัฒนาชุมชนและส่งเสริมให้เกิดกลุ่มอาชีพต่างๆ เมื่อชุมชนใดมีผู้นำที่เข้มแข็งก็จะเกิดมีกลุ่มขึ้นมาได้และก่อให้เกิดความเข้มแข็งอย่างยั่งยืน การรวมกลุ่มสมาชิกมีความรู้และความรับผิดชอบต่อตนเองและกลุ่มมากขึ้น โดยเฉพาะการเข้าร่วมการประชุมที่เป็นหน้าที่โดยตรงของสมาชิกกลุ่มเพื่อพบปะวางแผนงานและการนำอุปสรรคปัญหา ข้อเสนอแนะ เพื่อนำเสนอให้กลุ่มทราบเป็นแนวทางในการแก้ปัญหา กิจกรรมการผลิตมีความสม่ำเสมอ ใช้วัตถุดิบในท้องถิ่น ซึ่งทำให้มีการผลิตสม่ำเสมอสร้างความมั่นใจให้กับลูกค้า อีกทั้งยังช่วยลดต้นทุนสร้างมูลค่าให้กับวัตถุดิบในท้องถิ่นได้ ส่วนแหล่งงบประมาณกู้ยืมจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร มีการจัดสรรผลประโยชน์ตามจำนวนหุ้น มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องเครือข่ายเป็นส่วนใหญ่ ขั้นตอนของการพัฒนาเครือข่ายมีความเข้มแข็งสามารถขยายสู่กลุ่มอื่นได้ และมีความต้องการเครือข่ายด้านการตลาดเป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดเครือข่ายได้โดยศักยภาพของชุมชน

3. ปัจจัยเงื่อนไขที่มีผลต่อการพัฒนาเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดยโสธร ด้านการจัดการเครือข่ายจากการศึกษาพบว่าสองในสามมีความคิดเห็นว่าการมีศูนย์เครือข่ายมีผลต่อการพัฒนาเครือข่ายโดยการจัดตั้งศูนย์เครือข่ายเป็นแนวทางที่จะนำไปสู่การประสานงาน การติดต่อซื้อขาย การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการนำสินค้าที่มีมาแลก

เปลี่ยนรวมถึงการจำหน่ายที่ศูนย์อีกด้วย และเกินครึ่งมีความเห็นว่าการดำเนินการของเครือข่ายในด้านการแปรรูปอาหารควรมีการกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนร่วมกัน อีกทั้งด้านนโยบายเห็นว่า นโยบายเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนในด้านการผลิตมีความสำคัญ และนโยบายสนับสนุนกองทุนวิสาหกิจชุมชนที่สนับสนุนจากหน่วยงานราชการและเอกชนให้สินเชื่อและความรู้เพื่อกลุ่มวิสาหกิจชุมชน มีผลในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน คณะกรรมการเครือข่ายวิสาหกิจต้องมีความตั้งใจในการทำงาน ทำงานเป็นทีมอย่างเข้มแข็ง และมีการประชุมของคณะกรรมการในการพิจารณาการใช้เงินกองทุนกลุ่มวิสาหกิจชุมชนก่อนนำไปใช้ทุกครั้ง สมาชิกผู้เข้าร่วมโครงการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนควรมีความสนใจในการรับการถ่ายทอดความรู้ในกิจกรรมแปรรูปอาหาร มีความสนใจในการเข้าร่วมประชุม และยอมรับเงื่อนไขในการใช้ประโยชน์กองทุนการผลิตที่สำคัญการปฏิบัติงานตามโครงการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนของเจ้าหน้าที่ต้องมีความเสียสละเพื่อกลุ่มวิสาหกิจชุมชน มีการพบปะเยี่ยมเยียนสมาชิกอย่างสม่ำเสมอ สามารถในการแก้ปัญหาให้กลุ่มและสมาชิกได้ จึงจะเกิดเครือข่ายและสามารถพัฒนาเครือข่ายได้อย่างเป็นรูปธรรมและยั่งยืน

4. แนวทางพัฒนาต่อเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหารจังหวัดยโสธรพบว่าระยะเตรียมการ/ก่อตั้ง ควรส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลเบื้องต้นเพื่อจะได้รับทราบข้อมูลของแต่ละกลุ่มทั้งด้านผลิต การตลาด การบริหารงาน ควรมีการกำหนดการประชุมเพื่อชี้แจงการพัฒนาเครือข่ายเพื่อทำความเข้าใจในการดำเนินการเป็นเครือข่ายร่วมกัน ส่วนระยะก่อตั้งควรกำหนดกิจกรรมของเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนร่วมกันเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการศึกษากิจกรรมร่วมกันในแต่ละกลุ่ม มีการจัดระเบียบข้อบังคับของเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน การคัดเลือกกรรมการบริหารเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนเพื่อก่อให้เกิดความเข้าใจกัน ความเป็นระเบียบและเป็นแนวทางในการบริหารเครือข่ายฯ ระยะดำเนินการกิจกรรมกลุ่มสมาชิกเครือข่ายควรมีการสรุปประเมินผลการ

ดำเนินงานของเครือข่ายเพื่อได้ทราบถึงผลการดำเนินกิจกรรมซึ่งจะได้นำไปปรับปรุงแก้ไขหรือพัฒนาต่อไป มีการทำกิจกรรมตามแผนที่กำหนดร่วมกัน ที่สำคัญควรกำหนด กลยุทธ์การดำเนินงานของเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน และระยะขยายเครือข่ายควรมีการจัดการด้านความรู้เป็นอันดับแรก มีการจัดการตามแผนรองลงมาและมีการบริหารด้านการตลาด

5. ปัญหาและข้อเสนอแนะ ปัญหาในระยะเตรียมการ จากการศึกษาโดยภาพรวมพบว่า ระยะเตรียมการมีปัญหาในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาประเด็นย่อยพบว่า คณะกรรมการกลุ่ม เห็นว่ามีปัญหาในระดับปานกลาง ในประเด็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชนไม่สามารถรวมตัวกัน ไม่สามารถกำหนดการประชุม และ ไม่มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลเบื้องต้น ปัญหาในระยะก่อตั้ง พบว่าระยะก่อตั้งมีปัญหาในระดับน้อย เมื่อพิจารณาประเด็นย่อยพบว่าคณะกรรมการกลุ่มเห็นว่า มีปัญหาในระดับน้อยในประเด็น ไม่สามารถวางแผนการดำเนินงานได้ กำหนดการประชุมกันไม่ได้ ไม่สนใจกำหนดประเด็นปัญหาและการแก้ปัญหา ไม่มีการจัดทำระเบียบข้อบังคับของเครือข่าย ปัญหาในระยะดำเนินการกิจกรรมพบว่า ระยะดำเนินการกิจกรรมมีปัญหาในระดับน้อย ในประเด็นไม่มีกำหนดเวลาประชุมร่วมกัน สมาชิกร่วมประชุมไม่ครบองค์ประชุม การประชุมไม่สามารถแก้ปัญหาร่วมกันได้ สมาชิกไม่สนใจคัดเลือกกรรมการบริหารเครือข่าย ไม่มีการกำหนดแผนกลยุทธ์ ไม่สามารถแก้ปัญหาให้สมาชิกได้กลุ่มมีปัญหาในการพัฒนาองค์ความรู้ในการผลิตและแปรรูปอาหาร ไม่มีการสรุปประเมินผลการดำเนินงานของเครือข่าย ไม่มีการให้ข้อมูลข่าวสาร ปัญหาในระยะขยายเครือข่าย จากการศึกษาพบว่าระยะขยายเครือข่ายมีปัญหาในภาพรวมระดับปานกลาง ประเด็น ไม่มีการสร้างแรงจูงใจในการรวมเครือข่าย ไม่มีการสนับสนุนทรัพยากรซึ่งกันและกันในเครือข่าย ไม่มีการให้ความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาต่างๆในเครือข่าย ไม่มีการสร้างผู้นำรุ่นใหม่ และไม่มีการติดต่อกันในการทำกิจกรรมร่วมกันระดับน้อย สมาชิกไม่ร่วมจัดกิจกรรมระดับน้อย

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมการเกษตร. ม.ป.ป. ข้อควรรู้เกี่ยวกับวิสาหกิจชุมชน. (เอกสารอัดสำเนา).
- กรมส่งเสริมการเกษตร. 2545. กองพัฒนาการบริหารการเกษตร คู่มือการดำเนินงานกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร. โรงพิมพ์กองเกษตรสัมพันธ์ กรมส่งเสริมการเกษตร, กรุงเทพฯ.
- กรมส่งเสริมการเกษตร. 2553. เอกสารการประชุม คณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจชุมชน ระดับเขตครั้งที่ 2/2553 สำนักส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรกรมส่งเสริมการเกษตรเขตที่ 4 จังหวัดขอนแก่น กรมส่งเสริมการเกษตร, ขอนแก่น.
- กรมส่งเสริมการเกษตร. 2554. คู่มือดำเนินโครงการกรมส่งเสริมการเกษตร. (เอกสารอัดสำเนา).
- กรมส่งเสริมการเกษตร. 2556. คู่มือปฏิบัติงานเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร, การพัฒนาองค์กรเกษตรกร วิสาหกิจชุมชน และเครือข่าย โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, กรุงเทพฯ.

- ศิริลักษณ์ ศรีสังข์งาม. 2550. ความคิดเห็นของสมาชิกเกี่ยวกับการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน อำเภอดอนเจดีย์ จังหวัดสุพรรณบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน. 2548. พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ.2548 กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.